

A budapesti Vigadó

Az újra fölépült Vigadó helyén már a múlt század harmincas éveiben fényes épület állt. Nem szólhatunk a Vigadó történetéről úgy, hogy ne érintsük röviden a Redoute keletkezését.

Egy Pesten létesítendő táncterem, afféle jobb színvonalú szórakozási központ létrehozását már a XVIII. század utolsó negyedében többen szorgalmazták.

Az első palotát Pollack Mihály tervezte és kivitelezte. 1833. január 13-án nyitották meg fényes ballal. A korabeli följegyzések szerint 1828-an voltak a bálon, és a jegyek összesen 2524 forintért keltek el.

A nagytermet elefántcsont-sárga márvány borította, a cukrászdának ezüstösszürke, a kisteremnek zöld színű burkolata volt. A nagyteremben 2600 gyertya égett, a gyertyák fényét 160 tükör verte vissza.

A Redoute szó olasz eredetű: ridotto, ami táncmulatságra való termet, vagy játékbarlangot jelent. A megnyitás után a Redoute első híres vendégművésze id. Johann Strauss volt, aki 1833. november 5-én érkezett Pestre, teljes zenekarával. Ünnepelesen vonult be, elől hatalmas üveghintója haladt, mögötte 31 muzsikusként, öt négyesfogatú kocsin.

1849. május 14-én Hentzi osztrák generális a Budai Várból szétlövötte a Redoute épületét.

1858-ban Feszl Frigyeset kérték fel Hild József terveinek felülvizsgálására, és 1865-ben a Vigadó ismét megnyitotta kapuit. Feszl Frigyes munkáját csak a XX. sz. első évtizedeiben kezdték értéke szerint méltatni. A palota homlokzata, lépcsőháza, pompásan kiképzett termei, a kora romantikus építészeti Európá-hírű művészi képviselői. A II. világháború végén több bombatalálat érte a Vigadót. Csaknem teljesen elpusztult a tetőzet, valamint a felső emelet födéme. Az 50-es években átlagmegújítás folyt (befedték a tetőt, kőfaragás a homlokzaton), majd a Vörösmarty tér felőli homlokzaton elkészült a Haas palota. 1967-ben a Középülettervező Vállalat megbízásából Tiry György tervező építész vette kezébe az újjáépítést, valamint Kulcsár Sándor mérnök, belső építész Fehérváry Málnorné, a restaurálási munkákat, főként a Lotz és Than Mór képeken, Illés János és munkatársai végezték.

A Duna felőli oldalon a főbejáraton belépve, az előcsarnokban találjuk magunkat. Az előcsarnok 200 négyzetméter alapterületű, eredetileg virágkiállítási csarnok volt, alul márvánnyal borították; ha jól megfigyeljük az oldalfalakon levő mintázatot,

a jobb és baloldalon úgynevezett víztézkötéses motívumokat látunk, továbbá nagyon érdekesek az oszlopok. Mondhatjuk úgy is, hogy ezek Feszl-féle oszlopok magyaros stílusban, ha egyáltalán oszlopnak nevezhetjük, mivel a sarkokban helyezkednek el. A tetején mintha bizánci levélkéket vélnének felfedezni. A régi Vigadóban négy főcsillár volt (2 a nagyteremben, 1 a kisteremben, egy a csemegetárban), mindegyik 102 lánggal. A jelenlegi csillár Madarassy István ötvösművész rekonstrukciós terve alapján készült. A csillárnak 48 ága van, sárgarézről készült. A hozzávaló gömb alakú üvegburát Horányi Ágnes iparművész készítette.

Az ismert Hangli söröző is megmaradt, bár nem az eredeti helyén, a déli, hanem az északi oldalon.

A bejáratától jobbra kis galéria, kiállítási termek találhatóak, a Magyar Művészeti Alaphoz tartoznak. A tervezésnél figyelembe vették a kiállítandó képek, szobrok, kényelmes ízléses elhelyezési lehetőségét, valamint a modern tetszetős szórófényes megvilágítást.

A díszlépcsőház volt négy kandellábere helyett rekonstrukciós terv alapján Albert András ötvösművész készítette el a hat új kandellábert. Lotz Károly a díszlépcsőház fölé a mennyezetre 12 falfestményt alkotott. Ehhez a ciklushoz társult az utolsó kép alatt Than Mór képe, amely Argyilus királyfinak Tündérországba való megérkezését és fogadását ábrázolja.

Ugyancsak Than Mór festett a díszlépcsőház oldalfalaira hat allegorikus nőalakot, a zenét, a táncot, a költészetet, a szavallást, a humort és a szerelmet ábrázolják ugyancsak háttérben.

A mennyezet a nagyteremben kb. 5–6 méterrel magasabb volt régen, ezt most megszüntették. Egy álmennezetet látunk itt, ami a jobb akusztika eléréséhez vált szükségessé. (Tudvalevő, hogy a nagyterem igen rossz akusztikájáról is híres volt.) A nagyterem első híres vendégművésze, id. J. Strauss volt. 1833. november 5-én teljes zenekarával három hangversenyt adott itt, igen nagy sikerrel. A következő Lanner volt, a bécsi keringőművész. 1835 telén a Pesti Vigadóban vezényelte zenekarát a táncmulatságokon. Őt követte Liszt Ferenc. Tudomást szerezve a pesti árvízkarosultakról, hangversenyt adott a javukra adta 1839. december 27-én. Itt hangzott el az Ave Maria Liszt átdolgozásában. A művészt 12-szer hívták vissza a pódiumra. A második hangversenyt december 29-én adta (Fantázia magyar szellemben).

Itt hangzott el először a Rákóczi induló Liszt feldolgozásában. Később még többször adott hangversenyt. Érdekesség, hogy egyik alkalommal zongoráját a terem közepén helyezte el, ezzel is közelebbi kapcsolatot teremtve a közönséggel. Liszt egyébként a Pest-Budai Hangszegyesület javára Liszt-alapítványt alapított, 1840. január 6-án. Később sűrűn jár a Vigadóba (Liszt: Dante szimfónia, Szent Erzsébet legendája, a Strassbourgi harangok). Utoljára 1884. március 11-én szerepelt a Vigadóban, karmesterként a Hunok csatáját vezényelte. Itt vezényelte Erkel Ferenc Beethoven IX. szimfóniáját, Richter János, majd Erkel fia, Erkel Sándor 25 évig a Vigadó híressége volt. Itt szerepelt Dohnányi Ernő híres zeneszerző, zongoraművész és karmester. 1910-ben Debussy kelleme meglepetésére telt ház fogadta a Vigadóban. Pablo Casals századunk legnagyobb gordonkaművésze 1911. február 8-án hangversenyt adott a nagyteremben. Edwin Fischer zongoraművész 1918. április 28-án lépett fel. Itt énekelt Paul Robeson 1922 áprilisában, valamint Maria Anderson. De a nagy művészek, énekesek, karmesterek kivül volt sok más egyéb esemény is.

Ami a politikai eseményeket illeti 1848-ban Kossuth, Deák, Széchenyi beszélt itt az egybegyűlt közönségnek. Kossuth itt mondta el nagy megajánlási beszédét. 1899. Munkásmozgalmi gyűlés. 1905. Cselédek, nőmunkások gyűlése. A Tanácsköztársaság ideje alatt a baloldal gyűlésezt itt, Jászi Oszkár, Károlyi Mihály volt az előadó. A Kommunisták Magyarországi Pártja 1919. január 10-én ülésezett itt. A második világháború idején haladó kommunisták, művészek szerepeltek a nehéz időkben. Olyanok mint Gobbi Hilda, Várkonyi Zoltán, Ascher Oszkár, de voltak itt fasiszta gyűlések is, ellenforradalmi tanácskozás és sok más esemény.

A nagyterem déli részén egy zenészvart alakítottak ki, majd az oldal folyosón elhaladva láthatjuk a büfét. A negyedik emeletre felsétálva a nagyterem páholy oldalüléseibe juthatunk, továbbá az oldalfolyosón befordulva a kisteremhez vagy másik nevén kamarateremhez érünk.

A kamaraterem a Vigadó utcai szárnyon helyezkedik el, 198 személyes. Színészeknek, kisebb csoportoknak pódiumlehetőséget biztosít, kitűnő az akusztikája. Van külön próbaszobája, ruhatára, ami a Vörösmarty tér felé esik. Az ötödik emeleten technikai stúdióhelyiség található, valamint a Rádió, TV és a Hanglemezgyártó irodái, próbatermei láthatók.